

Ergoterapeutens kärnkompetens

MENINGSFULL AKTIVITET ÄR ETT MÅSTE FÖR HÄLSAN

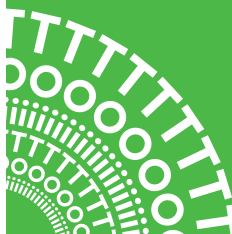
→ Ergoterapi främjar hälsan
och välbefinnandet

Ergoterapeutens arbete kretsar kring

PERSONEN
som aktör

AKTIVITETEN
som metod
och mål

MILJÖN
som gör
aktiviteten möjlig

VARDAGEN som
verksamhetsfält

Ergoterapeuten

- ✓ bygger upp en aktivitetsbaserad terapeutisk relation
- ✓ analyserar personens aktivitet och vad aktiviteten kräver
- ✓ utreder personens funktionsförmåga i vardagen
- ✓ identifierar vad som realistiskt kan, och främst behöver, ändras
- ✓ sätter mål för vardagen tillsammans med personen själv
- ✓ anpassar aktiviteten och miljön så att personen kan delta i aktiviteter
- ✓ utnyttjar aktiviteter som är viktiga för personen och identifierar styrkor för att nå målen
- ✓ förmedlar och dokumenterar information om personens faktiska funktionsförmåga i vardagen

Inledning

En ergoterapeut är expert inom rehabilitering och legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. En ergoterapeut kan arbeta med individer, grupper eller kollektiv och olika typer av uppgifter.

I den här beskrivningen presenteras ergoterapeutens särskilda kärnkompetens som är relevant för och överförbar mellan olika slags uppgifter. Utöver denna kärnkompetens har ergoterapeuten kompetens som andra yrkesutbildade också har, och även kompetens som är utmärkande för ergoterapeuter och som endast krävs för vissa uppgifter eller en viss klientgrupp.

Beskrivningen ska göra det lättare att identifiera ergoterapeutens kompetens så att den kan utnyttjas på bästa möjliga sätt för klienternas bästa i det finländska service-systemet. Ergoterapeuterna kan använda beskrivningen för att sätta ord på sin kompetens. Dessutom ska beskrivningen fungera som en nationell referensram för ergoterapeuternas kompetens.

En delfiundersökning (Paakkanen, 2025) där finländska experter inom ergoterapi definierar ergoterapeuternas kärnkompetens har använts som bakgrundsmaterial för beskrivningen av kärnkompetensen. Beskrivningen bygger också på centrala publikationer inom ergoterapi som tangerar temat kärnkompetens, och på synpunkter från lärare i ergoterapi och ergoterapeutförbundets medlemmar och intressentgrupper.

Beskrivningen är slutprodukten av Finlands Ergoterapeutförbunds projekt om kärnkompetens. I projektet deltog från Finlands Ergoterapeutförbund Kirsi Wikman, Eva Paakkanen, Leila Mäkelä (t.o.m. 31.7.2024) ja Tove Lassenius (fr.o.m. 1.8.2024). Projektets styrgrupp bestod av Maarit Karhula, Meri Pekkanen, Emmi Ritvos och Anne Metsäranta.

Ergoterapi stärker hälsan, välbefinnandet och delaktigheten

Ergoterapi utgår från att meningsfull aktivitet är en nödvändighet för människans hälsa. Målet med ergoterapi är att göra aktiviteter möjliga i situationer där till exempel en skada, en sjukdom eller en livssituation gör det svårt att delta. Perspektivet kan också vara proaktivt. Ergoterapi stöder till exempel vardagsbalans. Evidensbaserad ergoterapi kan främja hälsan, välbefinnandet och delaktigheten.

Arbetet inriktas på personen, aktiviteten, miljön och vardagen

Ergoterapeutens sätt att närma sig personen och helhetssituationen är beskrivande för kärnkompetensen. Arbetet inriktas framför allt på personens **vardag**. Samtidigt fokuserar arbetet och kärnkompetensen på **personen, aktiviteten och miljön**.

Ergoterapeuten har kompetens att analysera dessa faktorer som en helhet och bedöma hur var och en av de tre aspekterna påverkar varandra så att personen kan vara aktiv. En stor del av ergoterapeutens kompetens är osynlig slutledningsförmåga som går ut på att tillämpa teorier och modeller i praktiken.

Aktiviteten som metod och mål

Inom ergoterapin syftar aktivitet på det som personen vill eller behöver göra. Aktivitetens betydelse och vikt för personen själv är central. Ergoterapeuten är intresserad av hela processen. Bedömningen och målen inriktas på aktiviteten. Dessutom utnyttjas aktiviteter som är viktiga för personen själv för att nå målen.

Personen som aktör

Ergoterapeutens arbete kretsar kring personen, som ergoterapeuten bemöter som en aktiv aktör och individ med en unik vardag. Den terapeutiska samarbetsrelationen utgår från ergoterapeutens och klientens jämlika partnerskap.

Miljön som gör aktiviteten möjlig

Ergoterapeuten förstår miljöns betydelse för personens deltagande i vardagsaktiviteter och tar detta i beaktande i sitt arbete. Ergoterapeuten ser miljön på ett övergripande sätt och beaktar inte bara fysiska faktorer, utan också till exempel den sociala omgivningen och samhällsstrukturerna. Ergoterapeuten identifierar också hur miljön vid behov kan anpassas så att den motsvarar personens behov.

Vardagen som verksamhetsfält

Ergoterapeutens kompetens är inriktad på personens vardag och vardagsaktiviteter. Målet med ergoterapin är en meningsfull vardag som personen själv är nöjd med.

Ergoterapeuten

✓ **bygger upp en aktivitetsbaserad terapeutisk relation**

Ergoterapeuten är intresserad av det som är viktigt för personen själv, och vet hur man aktivt får personen att berätta om det. Ur denna utgångspunkt bygger ergoterapeuten upp en aktivitetsbaserad terapeutisk relation som möjliggör samarbete, och upprätthåller relationen under hela ergoterapiprocessen. I arbetet använder ergoterapeuten medvetet sig själv som person, med stöd av sitt terapeutiska omdöme.

✓ **analyserar personens aktivitet och vad aktiviteten kräver**

Ergoterapeuten tar sig an personens individuella situation på ett övergripande sätt. Det centrala är hurdana aktiviteter personen vill eller behöver delta i. Ergoterapeuten uppfattar hur faktorer som har att göra med personen, till exempel färdigheter, förmåga, attityder, motivation och intressen, påverkar aktiviteten. Personens vardag, livssituation och omvärld spelar också in, till exempel beroende på bostadsorten, hemmet, tillgången till hjälpmedel och vem som hör till personens närmaste krets.

✓ **utreder personens funktionsförmåga i vardagen**

Ergoterapeuten har metoder för att systematiskt iakttä personens aktivitet, och bedömer personens förutsättningar för att klara av faktiska vardagsaktiviteter i en naturlig miljö. Ergoterapeuten identifierar inte bara svårigheterna utan även de styrkor och resurser som personen har. Ergoterapeuten ställer också tillräckligt exakta frågor om den individuella vardagen till såväl personen själv som de närstående, för att kunna få en uppfattning av den faktiska funktionsförmågan.

✓ **identifierar vad som realistiskt kan, och främst behöver, ändras**

Med hjälp av sin bedömning och aktivitetsanalys identifierar ergoterapeuten vilken faktor som behöver förändras i personens individuella situation för att personen ska kunna nå sina personliga mål. Behovet kan gälla miljön, aktiviteten eller personen själv. När man identifierat vilka förändringar som behövs blir det också lättare att se vilka tjänster personen behöver.

✓ **sätter mål för vardagen tillsammans med personen själv**

Ergoterapeutens arbete är förknippat med personens faktiska vardagsaktiviteter. Ergoterapeuten har kompetens och metoder för att tillsammans med personen identifiera vad som är viktigt i vardagen. Med hjälp av sin expertis hjälper ergoterapeuten personen att formulera mål för vardagen utifrån de individuella behoven och önskemålen. Vid behov är också de närstående med och sätter mål.

✓ **anpassar aktiviteten och miljön så att personen kan delta i aktiviteter**

För att personen ska kunna delta i aktiviteter tillämpar ergoterapeuten sina problemlösningsfärdigheter och föreslår anpassningar i aktiviteten, miljön eller faktorer som har att göra med personen själv. Ergoterapeuten vet hur aktiviteterna kan anpassas till personens individuella situation till exempel genom att dela in aktiviteten i etapper eller mindre delar. Miljön kan anpassas till exempel genom att man väglleder närstående, gör anpassningar i hemmet eller försöker påverka samhällsstrukturerna, till exempel servicesystemet.

✓ **utnyttjar aktiviteter som är viktiga för personen och identifierar styrkor för att nå målen**

Ergoterapeuten utnyttjar aktiviteter som är viktiga och meningsfulla för personen själv som ett sätt att nå målen. Ergoterapeuten har metoder för att identifiera personens styrkor och meningsfulla aktiviteter och använda dem på ett ändamålsenligt sätt för att till exempel träna en färdighet som är avgörande för en viss aktivitet eller stärka upplevelsen av kompetens.

✓ **förmedlar och dokumenterar information om personens faktiska funktionsförmåga i vardagen**

Ergoterapeuten förstår vilken betydelse bedömningsresultaten har för personens vardag. Utifrån sin bedömning kan ergoterapeuten ge personen konkret och exakt respons om hens funktionsförmåga och potential. Ergoterapeuten kan beskriva denna funktionsförmåga och de faktorer som påverkar den på en konkret nivå också för andra yrkesutbildade, och samtidigt förmedla information om vad som är viktigt och meningsfullt för personen själv.

KÄLLOR OCH MER INFORMATION

Freeman AR, MacKinstry C & Ledger R. (2022). The Context of Occupational Therapy Internationally. I verket Egan M & Restall G (Red.) Promoting Occupational Participation: Collaborative Relationship-Focused Occupational Therapy. Canadian Association of Occupational Therapists.

Hagedorn R. (2000). Tools for practice in occupational therapy: A structured approach to core skills and processes. Churchill Livingstone.

Harra T. (2014). Terapeuttinen yhteistoiminta: asiakkaan osallistumisen mahdollistaminen toimintaterapiassa. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-484-772-8>. Lapplands universitet.

Kapanadze M, Fischl C, Viana-Moldes I, Howarth J, Kraus E, Costa U, Todorova LK, Rosalina Hanemann V, Charret L, De Wachter E & Vikström S, Gomes MDE, Jackson J, González-Román L, Lynch H, Poerbodipoero, S. (2024). TUNING Guidelines and Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Occupational Therapy Occupational Therapy. University of Groningen: International Tuning Academy. <https://www.calohee.eu/wp-content/uploads/2024/05/Tuning-CALOHEX-Occupational-Therapy-Brochure-Final-light.pdf>

Paakkanen E. (2025). Toimintaterapeuttien ydinosaaminen nyt ja tulevaisuudessa. Delphi -tutkimus asiantuntijoiden näkemyksistä. Avhandling pro gradu. Åbo universitet. (Opublicerat material)

Polatajko HJ, Davis JA & McEwen SE. (2024). Therapeutic use of self: A catalyst in the client-therapist alliance for change. I verket Polatajko, HJ, Davis, JA & McEwen, SE. (Red.), Occupational Therapy. Routledge.

Restall GJ, & Egan MY. (2021). Collaborative relationship-focused occupational therapy: Evolving lexicon and practice. Canadian Journal of Occupational Therapy, 88(3), 220-230.

Finlands Ergoterapeutförbund rf. (2024). Yrkesetisk kod för ergoterapeuter. https://www.toimintaterapeutiliitto.fi/site/assets/files/2411/toi_ammattieettiset_ohjeet_2024_swe.pdf

Taylor R. (2024.) Introduction to the Model of Human Occupation. I verket Kielhofner's Model of Human Occupation. Sixth edition. Wolters Kluwer.

Turner A & Alsop A. (2015). Unique core skills: Exploring occupational therapists' hidden assets. British Journal of Occupational Therapy, 78(12), 739-749.

Valvira (n.d.) Arbeta som yrkesutbildad person inom social- och hälsovården. <https://valvira.fi/sv/yrkesrattigheter/arbeta-som-yrkesutbildad-person>

World Federation of Occupational Therapists (WFOT). (2016). Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists 2016.

World Federation of Occupational Therapists (WFOT). (2022). Guiding principles for competency in occupational therapy.

World Federation of Occupational Therapists (WFOT). (2023). About occupational therapy.

2025 © Finlands Ergoterapeutförbund rf

Godkänd av Finlands ergoterapeutförbunds styrelse 27.2.2025